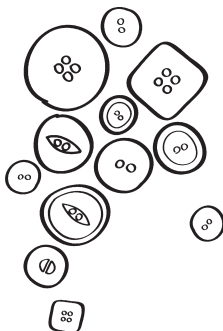

ANNA LAWRENCE PIETRONI

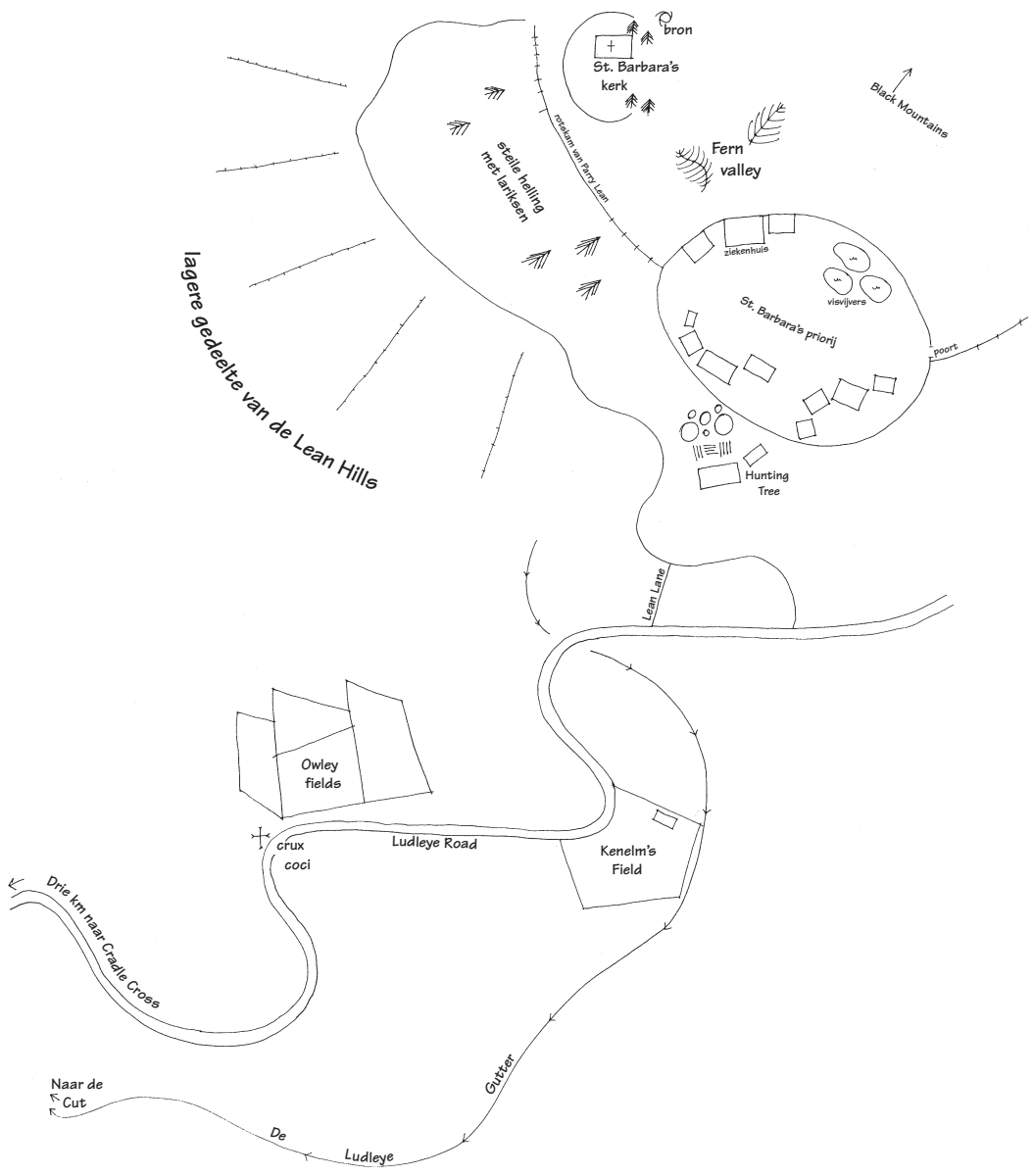
Ruby's lepel

Vertaald uit het Engels door
Theo Scholten

Voor mijn opa, Norman Coley

De Lean Hills

Cradle Cross werd geheel en al ingesloten door land. Zo ver van de zee als maar mogelijk was, lag het ineengedoken – rode baksteen, doffe leisteen – tussen dikke schoorstenen en blinde fabrieksmuren op het diepste punt van Ludley Valley, ten westen van de steile hellingen van de Lean Hills en ten zuiden van de trotsere, uitgestrekte plaats Muckeleye. Zelfs midden in de winter kon je altijd wel ergens vlakbij je handen warmen: bij de gulzige ovens op de achterplaatsjes waar de spijkermaaksters stonden te zwoegen; bij de hoornoven in de brandloods van Blick's (groot genoeg om een koe in te verbranden) als je de stank kon velen; bij vuurkorven in de dellen erachter, tussen de huizen, aangestoken om de lucht te zuiveren. Vroedvrouwen lieten pasgeboren baby's over open haarden gaan om kwade geesten weg te branden en vrede te sluiten met het vuur. En als ze de baby niet naar de vlammen brachten, kwamen de vlammen de baby halen: dat gebeurde elke winter. Een hongerige oven, loerend, wachtend tot een spijkermaakster, uitgedroogd als aanmaakpapier, het vuur een seconde onbewaakt achterlaat. Ze zegt tegen haar kind dat net kan lopen: 'Stil zitten blijven,' en gaat bij de deur haar lippen natmaken aan een kan bier. En wanneer ze met haar rug naar hem toe staat, springt het vuur op en grijpt het al te voortvarende knulletje, terwijl zijn moeder gilt en haar bier in

de vlammen gooit. (De dorstige moeder huilt en vertelt de rechter hoe ze hem maar een seconde alleen heeft gelaten. Hij schudt zijn hoofd en houdt het op verwaarlozing en Holloway. En terwijl zij de schouders laat hangen in de rechtszaal, staat haar man in de gieterij, naakt tot aan zijn middel; hij blijft maar slaan, zijn huid gebleekt en gepokt met een zilverig reliëf van kleine slakkensporen, waar druppels gesmolten ijzer het vel hebben verschroeid.)

Elk jaar in mei gingen de spijkermakers en de kettingsmeden over straat met brandende toortsen, gevlochten van de bast van de eerste gekapte berken van het voorjaar, en zongen dankliedjes voor hun levenslange arbeid; hun ovens die spijkers spuwden en reusachtige kabelkettingen uitbraakten. De hamers werden liefkozend aangeduid: sommige kettingen werden 'ge-dollied', andere werden 'ge-tommied'. En de spijkers hadden frisse en vrolijke namen: duiker en drieling, kegje en platkop, taats en zweed en bandnagel, deutel. De enige naam die bij de spijker paste, was wolfsnagel: de grommende woede van het vuur.

Maar zelfs hier in Cradle Cross, waar de straten vuur ademden, hadden ze nooit gedacht dat ze aan het eind van die lange snikhete zomer van 1933 met zijn allen in Horn Lane naar een heksenverbranding zouden staan kijken. Het nieuws verspreidde zich, iemand luidde de klok bij Blick's Hoornknopenfabriek; mannen kwamen bier morsend tevoorschijn uit de Leopard en vanuit de kerk repte een uiteenrafelende groep vrouwen zich naar de fabriek, door vlammen verlicht, terwijl de mannen hun 'goddommes' riepen zonder de moeite te nemen hun gevloek stil te houden. En allemaal roken ze het vuur al voordat ze het zagen; de klauwende stank van verbrand vet en bot. Sommigen kwamen om water op de vlammen te gooien, anderen om het vuur op te stoken, maar allemaal waren ze geschokt door wat ze zagen, en ze stonden daar in een bewegende boog om het vuur, op afstand gehouden door de hitte, jammerend en elkaar aanstotend, heen en weer schuifelend, op elkaars rug leunend en omhoog springend om het beter te kunnen zien.

De heks heette Isa Fly, en de kinderen hadden een rijmpje voor haar:

Isa, Isa, haren wit,
je ziel is zwart, zo zwart as git.

Er was geen brandstapel, geen touw, geen rijtje doorgewinterde puriteinen. De hele straat stond in brand: de hoornloods en de fabriek en de paar huizen ertussenin: de fish-and-chipszaak, Blick's knopenwinkel, en daarboven voor het raam, tegen een achtergrond van licht, stond de heks stokstijf naar de menigte te kijken. Met naast haar, verwoed aan haar mouw trekkend, een jong meisje dat eigenlijk niet geacht werd in vlammen op te gaan.

Je zou misschien denken dat de aanblik van Ruby Abel Taylor, die daar, opgesloten naast de heks, wild met haar vuisten stond te zwaaien, genoeg was om de mensen zover te krijgen dat ze hun handen niet langer aan het heksenvuur wilden warmen. Sommigen kwamen in beweging en liepen aarzelend in de richting van de Breach, of rammelden aan de hoge hekken van de fabriek, riepen om de brandweer, haalden water, ladders, bijlen. Maar anderen bleven staan waar ze stonden, want de aanblik van Ruby was voor hen het bewijs dat ze gelijk hadden gehad wat de heks betrof, van het begin af aan gelijk hadden gehad – zo kwaadaardig dat ze een onschuldige mee de dood in sleurde – en daarmee ontbrandde er een nieuwe passie in de menigte: er werd gespogen, gerocheld, gescholden, er werden helse vloeken over Isa Fly afgeroepen, en de mensen schreeuwden elkaar toe dat de heks zou branden.

Toen ze zich weer naar het raam wendden, was er niemand meer, alleen nog woeste vlammen, rood en goud.

Dit is het verhaal van Ruby Abel Taylor, die het water niet over mocht, maar droomde van een beter leven aan zee. Dit is het verhaal van drie vrouwen – één heks, één zeemeermin en één die verdween – en hoe Ruby verstrikt raakte in hun geheim.

HOOFDSTUK I

- Oog, *bet.* 1. Uitwendig zichtbaar orgaan van het gezichtsvermogen. 2. Uitgevloeide druppel vet die bij het koken van vette stoffen in water aan de oppervlakte komt. 3. Het centrum van een wervelstorm, waar het windstil is.

Cradle Cross werd omcirkeld door water, en Ruby mocht het niet oversteken. In het oosten liep Ludleye Gutter, een beek die een breed maar ondiep spoor door de klei trok. In het noorden en zuiden en westen werd Cradle Cross afgebakend door kanalen – smerige watergeulen die bekendstonden als de Cut, met onder de waterspiegel hout dat weggerot was tot slijm, en kabels en verroest ijzer. Anders dan de zee, waar je nooit weet wat het tij brengt – een uit de koers geraakte walvis, een vlot, een vat gevuld met iets zeldzaams en schitterends – bracht de Cut schuiten volgeladen met stalen buizen, zout en kolen en klinknagels. En twee weken voor de brand die Horn Lane in de as legde, bracht de Cut Isa Fly naar Cradle Cross.

De Cut liep vlak achter Horn Lane langs; hij maakte een bocht aan de zuidkant van Blick's en verbreedde zich tot een bekken waar de schuiten konden keren, nadat ze koppen van Russische koeien hadden gelost of zakken met bloed-en-beendermest hadden opgehaald voor de boerderijen. De Cut versmalde zich vervolgens tot een recht stuk van bijna een kilometer, dat achter de grote gewelfde hoornloods langs liep, en achter het kleine rijtje huizen, onder Wytepole Bridge door, en dan verder voerde richting Lapple. Al jaren nu had Ruby niet over het jaagpad durven lopen, maar ze kon het nog

wel net opbrengen om erboven te zitten, op de bovenste van de drie treden van het steile stenen trapje achter Captin's Fried Fish Shop, met haar rug veilig tegen de deurpost. Die avond – de avond dat de Cut Isa Fly bracht – was het warm, zelfs voor juli, en Ruby kwam af en toe naar buiten, als het even stil was in de zaak, en ging dan zitten met Captin's beste mes en een emmer, om aardappelen voor de volgende dag te schillen. Ze kon aardappelen schillen zonder naar beneden te kijken, met het mes schuin, zodat het, wanneer het haar duim raakte, niet in de huid sneed. Vanaf het trapje hield ze het inktzwarte, grillige water in de gaten – de Cut was niet te vertrouwen en móést in de gaten worden gehouden. Captin's aak, zijn *Fret*, dobberde zachtjes op zijn ligplaats. Naar links kon ze helemaal uitkijken tot aan de gaslamp in de muur bij Blick's Kink, en naar rechts tot aan de lantaarn die aan een ring in de sluitsteen van Wypetpole Bridge hing. Weinig verkeer op de Cut op vrijdagavond.

Ze werkte al vanaf haar tiende voor Captin (vrijdag en zaterdag), en ze was aan het sparen voor een boot. Drie jaar lang had ze naast hem achter de toonbank gestaan, waar ze vismaaltjes opschepte voor de vrouwen die het goed hadden, en friet met baksliertjes voor de rest. Het patroon van de avond, week in week uit: eerst kleine jochies die samen een penny te besteden hadden en om een zak met sliertjes vroegen. Later stellen met verkering die een portie wilden delen zodat ze met de ellebogen tegen elkaar aan konden staan. Tegen sluitingstijd kwamen de jonge mannen uit de Leopard, die met elkaar wedden en slokken azijn namen wanneer ze dachten dat ze niet keek. Dan wilde ze zich met haar spatel over de toonbank buigen, een tik op hun vette vingers geven en roepen: 'Dat zag ik wel, Alf Malpass! Afblijven, Jimmy Male!' Maar in plaats daarvan keek ze de andere kant op en ging met haar schort naar de bolle pot met ingelegde eieren en begon het glas te poetsen.

Dat stille halfuur voordat de pub dichtging, genoten Captin en Ruby van de ontspannen rust en zeiden niet veel terwijl ze aan het werk waren: hij controleerde de frituurbakken en gooide er een klodder beslag in om het vet te testen; zij boende de toonbank en legde nieuw vetvrij papier naast de krant, die klaar lag om de friet in te verpakken, en daarna nam Captin nog een keer de toonbank

af. ‘Niet dat ik je niet vertrouw, Ruby, dat weet je wel. Maar visbakkers kennen enkel gedijen...’

‘As me schoner benne as de koningin.’

Daar was niet alles mee gezegd, wist Ruby: geborstelde vinger-nagels, glimmende toonbanken, die hielden je reputatie misschien wel schoon. Maar waar het om draaide, had Captin haar geleerd, was de waar, het kopen van de vis op de markt in Muckeleye; goedkope vis, maar niet verrot. Er was een vrouw, had Ruby in Captins *Muckeleye Gazette* gelezen, die de gevangenis in moest omdat ze bedorven vis verkocht had, en een man omdat hij zijn friet in motorolie had gebakken.

‘Sjuustem, Captin. Voor je toonbank stoppen ze je niet in Winson Green,’ zei Ruby. ‘Maar as me vis verkopen die groen is onder ’t beslag, dan is ’t beurd. Pas maar op.’

‘Zeg, heb ik je niks geleerd soms, Ruby?’ Hij pakte de bezem en begon tegen haar voeten te vegen, waarop ze giechelend wegsprong. ‘Jij maakt er ook ’n potje van. An Ruby ken ik me visimperium niet nalaten, dat hoor ik al. Beetje me goeie naam te grabbel gooien.’

Ruby zou dat soort grapjes nooit maken waar andere mensen bij waren, en er stond dan ook nog geen rij, maar toen er een kromgebogen vrouw binnenkwam, die zich tegen de toonbank probeerde op te richten, stuurde Captin Ruby weg. Ruby wist dat de kromme vrouw nergens om zou vragen, niet zolang zij er was; dat deed de vrouw nooit. Heel voorzichtig, haar ogen op Captin gericht, zou ze straks het muntstuk dat ze missen kon plat op de toonbank leggen, en Captin Len zou even glimlachen, en dan deed hij weer nors en zei dat hij vast wel wat voor haar had, zoals een zak kabeljauwkoppen waar ze met puree viskoekjes van kon maken. Maar daar stopte hij dan wat extra’s bij, wat friet, bijvoorbeeld. Dat deed hij al jaren zo. Captin Len’s Fried Fish Shop hield de Cradles gevoed, al sinds de hongerwinters van de Oorlog, toen vrouwen hun toevlucht hadden moeten nemen tot het bakken van oorlogsbroden die alleen geschikt waren voor de varkens (meer aardappel erin dan tarwe), om te zorgen dat hun uitgehongerde kinderen niet in kistjes zouden belanden die klein genoeg waren om op schoot te nemen.

Dus toen Captin wat hom in gelei en een hele schep bakslertjes

begon in te pakken, deed Ruby wat haar gezegd werd en liep zonder aarzelen door naar achteren. Dat vond Ruby zo mooi van Captin: dat hij altijd heel voorzichtig omsprong met de waardigheid van vreemden en met de waardigheid van vrienden, dat hij zich heel onnadrukkelijk over hen ontfermde en ondertussen verantwoordelijkheden torste die de zijne niet waren.

‘Ik zou ook best ’n koppie thee lusten, Ruby,’ riep Captin. ‘Neem die maar mee as je klaar ben achter.’

Ruby liet de deur tussen de frietzaak en de achterkamer op een kier staan. Ze liep naar de ondiepe gootsteen in Captins bijkeuken om wat vuil van haar vingers te wassen en de ketel te vullen; ze schrok van het gesis en gespetter van de verse friet die in het vet terecht kwam. (Een les die Captin haar al vroeg had geleerd: laat je frituurinstallatie nooit te lang aanstaan zonder friet om het vet te koelen. ‘Je wil niet dat ’t frietvet vlam vat, want dan vliegen me allemaal in de fik.’ Al die vettigheid die diep in de muur getrokken was, en bakken met gesmolten vet her en der.) Ze pakte het bovenste vel van de stapel oude *Gazettes* die Captin bewaarde om bedorven vis in te verpakken en trok Captins trui aan – veel te groot voor haar, maar in elk geval iets aan haar lijf tegen de wind die laag over het kanaal kwam en een zwavellucht meevoerde. Het was verraderlijk donker daar bij de Cut, maar door de deuropening kwam licht naar buiten, waardoor Ruby een lange schaduw over het water wierp. Terwijl haar ogen de Cut angstvallig in bedwang probeerden te houden, zocht ze steun bij het deurkozijn (één hand aan beide kanten, de krantenpagina tussen duim en wijsvinger geklemd) en liet zich op de bovenste trede van het trapje zakken.

Uit de zak van haar overgooier haalde ze een boekje tevoorschijn met een zachte leren kaft vol krassen. Het was dichtgebonden met een schoenveter, en toen ze de knoop losmaakte, viel het zachtjes open, met uitwaaierende pagina’s. Het boekje was van haar moeder geweest, en daarvoor van Captin, en het was doorgegeven aan Ruby toen ze zeven werd. Aan de binnenkant van de kaft, netjes en precies: *Leonard Salt, Cradle Cross*, en daaronder, in een lossere handschrift: *door Captin aan Bethy gegeven voor haar Verjaardag*. Ondanks de kaft was Captins boekje goedkoop en niet bedoeld om

langer dan een jaar mee te gaan: de letters gaven af op vochtige vingers, de bladzijden scheurden, en op de titelpagina stond *Wegwijzer voor de kustvaart, Severnsea, Almanak voor 1899* scheef gedrukt. Binnenin: de tijden van eb en vloed, een kaart van alle sterren, de maankalender. Sommige bladzijden – geregistreerde importeurs en hun agenten, het beste aas voor zeeforel, het paaigedrag van de rivierforel in de trechtermond – gingen schuil onder opgeplakte lijstjes met *Plaatsen waar ik naartoe ga als ik een boot heb*, of kaarten: *Van Cradle Cross naar Ludleye Port, over water*, getekend op uitgevouwen suikerzakjes, of advertenties: *Zet een Johnsons's Sea Horse op uw boot; Onze voorjaarsmode maakt zelfs de meest vormeloze zeemeermin slank*.

Ze legde haar Almanak – ze vond het mooi zoals dat klonk – op schoot, schudde het vel krantenpapier uit en hield het zo dat het licht erop viel. Ze las de koppen en meer niet (MISS BRENDA PAUL NAAR GEVANGENIS, LASTER: VONNIS IN ZAAK-MR X, NIEUWE ORCHIDEE GENAAMD 'LADY MAYORESS') totdat ze er een vond die haar trof: SLAAPWANDELAAR IN ZEE GEVALLEN. Ruby las genoeg om er zeker van te zijn dat dit was wat ze zocht (*ze volgden de natte voetsporen naar het vooronder, waar ze een hoop natte kleren vonden en Alexander Middleton, een scheepsjongen, die naakt in zijn kooi lag*), en met een klein schartaasje uit haar overgooier knipte ze het verhaaltje van vijf centimeter in het vierkant uit en legde het tussen de bladzijden van haar Almanak om het later in te plakken. Niets in de lucht dat verried dat deze avond anders was. Nog niet.

Ze had haar boekje veilig weggeborgen en het papier tot een prop verfrommeld – de ketel floot inmiddels en Captin wilde zijn thee – toen ze ergens op de Cut stemmen hoorde, hard en duidelijk, en even later zag ze het schommelende licht voorbij Blick's de bocht omkomen. Ze stond vlug op en deed een stap naar achteren het huis in, waarna ze wat naar buiten leunde en naar de slingerende lamp gluurde, maar zich ondertussen aan de deurposten vasthield. Boten, daar was Ruby gek op. Wat haar zorgen baarde, was het water waarover ze voeren. Elke keer als er een boot langskwam, zocht ze houvast bij iets stevigs op het land, omdat ze dan plotseling bang was dat ze niet zou blijven staan waar ze stond en misschien

naar het water toe zou lopen. Dus toen het licht van de ene kant naar de andere kant zwaaiend over de Cut naderbij kwam, drukte Ruby haar rug tegen de deurpost en zette zich met haar voeten schrap tegen de stenen vloer. Het leek Ruby een gewone aak – een ruim voor lading en achterop een kleine stuurhut. Maar deze boot ging niet voorbij. Hij draaide naar de kant om aan te leggen achter de *Fret*. En op het achterschip naast de schipper stond een kleinere gestalte met een hand op de reling om zich in evenwicht te houden.

Het boeglicht scheen op een vrouwengezicht en spierwit haar dat, half opgedraaid, glansde in de omlaag hangende capuchon van een karmozijnrode jas. Ruby trok zich verder terug toen de vrouw van boord ging en op het jaagpad struikelde. Ze hervond haar evenwicht, keek omhoog en ontmoette Ruby's blik. Op het moment dat dat gebeurde roerde zich iets diep in Ruby, en een seconde lang had ze het gevoel dat ze op het punt stond heel het leven dat ze kende uit te braken. Haar ogen werden groot. Ze ging gauw naar binnen, deed de deur dicht en kroop weg onder het raam in de deur om te wachten tot de vrouw voorbij was.

‘Hoe staat 't met de thee?’ Ruby schrok van Captins stem achter haar. ‘Ruby, meissie, wat ben je allemaal an 't doen? Hij is ondertussen drooggekookt, die ketel, 't zal toch niet veul schelen.’ Hij pakte de dikke lap die bij de kachel lag en tilde de ketel op, schudde ermee om te zien of er nog water in zat. ‘Net genoeg,’ zei hij, maar toen hij zag dat Ruby nog steeds ineengedoken bij de deur zat, zette hij de ketel, beng, weer op de kookplaat en hurkte naast haar neer. Hij hield zijn warme handpalm tegen haar voorhoofd. ‘Gaat 't wel, meissie?’

‘D'r is daar iemand.’ Ze trok aan hem en probeerde hem laag te houden, en haar stem klonk zacht, te zacht voor Captin.

‘Zijn 't die kinderen weer? Ze zitten toch niet an me *Fret*, hè? O wee as ze d'r an zitten.’

Voor Ruby er iets tegen kon doen, had hij zich opgericht, de deur opengerukt en zijn borst naar buiten gestoken, handen wijd, klaar om als een beer te grommen en te brullen tegen de schurken. Ruby kon hem niet tegenhouden, en zo kwam Isa Fly binnen.

In de dagen en weken daarna probeerde Ruby erachter te komen

wanneer ze het gat in haar eigen geschiedenis gevonden had (het gat dat in het weefsel van elk verhaal zit: ga er met je vingers overheen en je vindt een slordige ribbel waar iemand het heeft proberen dicht te naaien). Ruby kon hem niet tegenhouden. En Captin, gedwee en galant en jonger ogend dan zijn vijftig jaar, vroeg de vrouw binnen. Erop terugkijkend wist Ruby dat het toen begonnen was: de langzame teloorgang van alles wat ze voor zeker en waar had gehouden.

De vreemdelinge zei dat ze een goedkope kamer zocht, voor een nacht of twee maar. Terwijl Ruby haar zo zag zitten, behoedzaam en onvast op de rand van Captins eenarmige bank waaruit paardenhaar naar buiten stak rond de spijkertjes en knopen, kon ze zien waarom ze bang was geweest voor deze vrouw. Ze had iets ingehoudens, vond Ruby, alsof ze binnen in zich een geheim tegenhield, dat vol onrust en blaffend als een onopgevoede hond kon ontsnappen en tegen Ruby op kon springen, haar omver kon lopen. De rode jas, het zoutwitte haar dat zwaar op haar schouders rustte als een vacht – het haar van een oude vrouw op het hoofd van een jonge ziel, want de vrouw wás nog steeds jong, en haar huid glanzend en zonder rimpels. En meer nog dan dat: de vreemde, ongelijke ogen – het ene donker als kool, het andere wazig, wit. Iedereen schuwt een wit, wit oog. Je kunt verder zien met een wit oog: je ziet er de korsten en putten en littekens van ons hart mee. *Dat blinde oog, daar zag ze me mee*, dacht Ruby, maar terwijl Captin de vreemdelinge verse friet kwam brengen, nam ze zich voor beleefd te zijn.

Ze stelde zich voor, en de vrouw zei dat ze Isa Fly heette. Terwijl ze thee schonk in de mooie kopjes vertelde Ruby Miss Fly dat de Leopard boven een kamer had die ze vrijhielden om zich met recht een herberg te kunnen noemen. Captin zei dat hij wel met de dame mee zou lopen, maar niet nu het net tijd was voor de laatste ronde. Te wild, te druk, tegen sluitingstijd – in dat gedrang en geduw zou ze onder de blauwe plekken komen te zitten. ‘Wacht maar tot me klaar benne met de friet hier, dan loop ik ’n stukkie met u mee.’ Chilly Fox, de kastelein van de Leopard, ging nooit naar bed voordat het licht werd.

De zaak stroomde vol met schreeuwende jongens die elkaar

grijnzend verdrongen: Captin en Ruby lieten de vreemdelinge in de achterkamer achter, waar ze roerloos bleef zitten en de reistas op haar schoot met twee handen vasthield. Captin schepte de stukken gebakken vis, vers, goudkleurig, uit het vet en kwakte ze neer terwijl Ruby hete friet op het papier schoof, zout strooide en de jongens open pakketjes meegaf; ze doopten hun vingers in de vette buidels en likten buiten op straat het zout van de vingers. Om halftwaalf deed Captin de deur op slot, nadat hij de laatste jongen de vetste portie had meegegeven, bestrooid met stukjes knapperig beslag, hard gruis van de bodem van de bak.

Toen Captin Len het vet had gezeefd en het korrelige bezinksel in papier had verpakt, en Ruby de vloer had geveegd en gedweild, gingen ze weer naar achteren. Ruby probeerde haar ogen van Isa Fly af te houden, maar dat lukte niet. Isa zat op de bank met een boek dat ze zelf moest hebben meegenomen – het was er niet een van Captin. (Behalve dat hij elke ochtend de *Muckeleye Gazette* van voor tot achter spelde, was Captin geen lezer. Twee boeken had hij, op de hoge plank boven de kachel, en Ruby kende elke bladzijde. Wanneer er in de zaak niets te doen was, zette ze Captins radio aan, pakte een boek van de plank en kroop tegen de armleuning van de bank om te lezen. Het ene: *Aan wal en op zee*, een zondagsschoolprijs voor vlijt, en het andere: *Encyclopedie voor het kind, deel V: Haa tot Klo*. Het viel altijd op dezelfde pagina open. Ze las nooit de zwaarwichtige tekst, ‘Kanalen van de wereld’, maar zat zich te vergapen aan het dappere schippersmeisje dat tegen de lange, gebogen helmstok van de *Walnoot* leunde.)

En nu zat ze dus aan één stuk door naar de vreemdelinge te kijken, of ze wilde of niet. Haar smaragdgroene rok was bestikt met kleine glinsterende spiegelstukjes als duizend hongerige ogen om zielen te grijpen. Isa Fly streek haar rok glad – kralen van licht opgevangen, weggeworpen, gevangen en weggeworpen – en stopte het boek in haar tas. ‘Jullie zijn allebei zo aardig voor me.’

Ruby probeerde een beetje te glimlachen, maar zei niets en ging aan de slag; ze vulde een diepe bak in de bijkeuken met borax en heet water om al het keukengerei te weken.

‘Me benne zo klaar, Miss Fly.’ Captin zeepte zijn handen in met

een groen flintertje zeep. ‘Moet eerst gebeuren, dit, en daarna breng ik u wel effies naar de Leopard.’

Om beurten deden ze hun schort af en gooiden het in een emmer. ‘Katoenolie is hardnekkig.’ Captin zette de nagelborstel aan zijn vingers. ‘Trekt ’r in, dat spul. Dat gaat niet weg met boenen, en ook niet na ’n halve avond weken in de Vim. Lange reis achter de rug, Miss Fly?’

‘Ik heb de hele dag gereisd, en ook de hele nacht.’

Wat haar – wie dan ook – naar Cradle Cross zou kunnen brengen, was Ruby een raadsel. Ze kende de dorpsgrenzen alsof ze zich aftekenden als vloedlijnen, en alle plaatsen waar je ze kon oversteken: Wytepole Bridge over de Cut, de scharnierende ophaalbruggetjes bij de Dode Arm, het ondiepe stuk van Ludleye Gutter waar je over stenen naar de overkant kon lopen zonder natte voeten te krijgen. Ze kende al die plekken, hing er vaak rond, had ze op een kaart getekend, maar toch was Ruby al zeven jaar niet meer het water over geweest.

Captin pakte een ruwe handdoek van de haak naast de kachel en wreef zijn armen en handen droog. ‘U zal wel uitgeput wezen, na zo’n reis!’ Hij pakte een pijp van de plank boven de kachel, trok er een stoel bij en ging met zijn gezicht naar de bank zitten. Hij had geen haast om Miss Fly naar de Leopard te brengen. De vrouw keek nauwlettend toe hoe hij met de pijp tegen de muur van zijn hand klopte, de as in de emmer bij de kachel gooide. Hij draaide zich om in zijn stoel om iets tegen Ruby te zeggen. ‘Wil je wat verse thee voor ons zetten, Rube? Doe d’r maar nieuwe blaadjes in uit ’t blik.’

Mensen vertrouwden Captin al snel. Maar Captin was zelf ook snel van vertrouwen, en naderhand, toen de zaak uit de hand begon te lopen, zeiden de Ruths en de Naomi’s dat Isa Fly hem behekst had, dat ze hem elke avond gezouten brood en boter voerde en een speciaal zilveren lachje voor hem bewaarde, voor hem alleen. En deze vrijdagavond was het begonnen.

‘De hele dag en de hele nacht?’ zei hij. ‘Da’s niet niks.’

‘Ik had donderdag de bus gemist, of misschien is de bus wel helemaal niet gekomen. Het was pas drie uur, maar bijna donker. Ik ben wel halsoverkop van huis vertrokken, maar toch...’

Captin knikte, wachtte, klemde de pijp tussen zijn tanden, onderkaak naar voren; hij streek een lucifer af aan zijn versleten schoenzool. De eerste keer ontbrandde hij niet. Hij gooide de gebruikte lucifer naar de kachel en keek naar Miss Fly.

‘Er stond een harde wind,’ zei ze.

Ruby zag dat hij niets anders wilde dan ademloos naar Miss Fly luisteren. Als Ruby erachter kon komen hoe ze haar het zwijgen kon opleggen, dan zou Captin vrij zijn. Maar Ruby wilde niet dat ze zweeg.

‘Er stond een harde wind,’ zei Isa. ‘De eiken bogen helemaal door, en de dokter, die wel zag dat het paard nauwelijks op zijn benen kon staan, laat staan verloren tijd kon inhalen, smeekte me niet te gaan, maar ik had geen keus.’

Zoals Isa verhalen vertelde – weloverwogen, precies en kunstig – daar was Ruby meteen aan verslingerd. Heel anders dan het akelige geklets dat Ruby op donderdag van de Ruths en de Naomi’s hoorde, wanneer ze bits al hun kleine ellende eruit gooiden. Ruby’s angst voor Miss Fly nam een beetje af.

‘Dokter Brammeier had aangeboden om me naar de haven te brengen, maar zijn auto wilde niet starten, dus toen is hij met me meegereden. Brammeier zei dat we met zo’n storm een paar droge kamers voor de nacht moesten zien te vinden, en dat ik het dan morgen misschien opnieuw moest proberen. Hij vond het risico te groot. Hij bond het paard bij een herberg aan een paal, en terwijl hij binnen met de waard aan het onderhandelen was, ben ik weggegaan en ben net zo lang doorgelopen tot ik weer op de kade stond. Ik heb een kaartje gekocht voor de pakketboot van zes uur, maar tegen de tijd dat ik gevonden had waar ik moest inschepen, was de boot weg. De laatste boot van de avond.’

‘En de dokter dan?’ zei Ruby. ‘Gong u niet meer naar ’m toe?’

“Gong”? Je praat net als mijn vader.’

‘Ging u niet meer naar ’m toe? Moest u dat niet proberen?’

‘Nee,’ zei Isa Fly. Ze raakte niet geïrriteerd door die vragen, merkte Ruby, en hoewel het roerloze en starende oog Ruby zenuwachtig maakte, ging ze er toch op door, denkend aan Brammeier, drijfnaat van het wachten op de kade.

‘Dus die is nog steeds naar u op zoek, de dokter, waar u ’m achtergelaten heb?’

‘Hij zal ondertussen wel naar huis zijn gegaan.’

‘Maar maakt ie z’n eigen niet hartstikke ongerust, as ie niet weet waar u inene gebleven ben? U ken wel weggewaaid wezen. Verdronken.’

‘Ik had geen keus. Ik moest hiernaartoe.’

‘Heb u zelfs geen briefie voor ’m achtergelaten?’ Ruby stond perplex, maar Captin leek onder de indruk.

‘Dus toen kon u ’n lift krijgen op ’n lege kanaalboot...’

Isa knikte. ‘Ik kwam een man tegen die me wel mee wilde nemen, en hij ging naar Muckeleye. Ik had hem hard nodig, en ik had geluk.’

‘Een doordouwer,’ zei Captin met een lach, ‘maar ook ’n beetje roekeloos... Ik mag liegen as ’t niet waar is, Miss Fly, maar as ik zo die zangerige manier van praten hoor, zou ik zeggen: die komt van Severnsea.’

Ruby liet een visschep in de gootsteen kletteren en keek naar Isa. ‘Komt u van Severnsea?’

‘Ontken ’t maar niet!’ Captin zwaaide met zijn wijsvinger naar Isa. ‘Ik weet hoe Severnsea klinkt!’

Op Isa’s gezicht stond opeens iets te lezen waarvan Ruby niet wist wat het was: nieuwsgierigheid, of angst.

‘Van welk deel komt u?’ In Ruby’s Almanak zat een kaart waarop de dorpen en stadjes te zien waren die langs de Severn Sea Shoulder lagen. Ruby zei de namen op als een rijmpje:

Whalemouth, Ebbscombe, Marcombe, Lee;
St. Shirah, St. Stephen, Filvercombe, Glead.

En terwijl ze ze opnoemde, tekende ze de kustlijn in de lucht en gaf met een prikkende vinger aan waar elke plaats lag. ‘In welke woont u?’

‘Stil, Rube!’ Captin keek Ruby berispelend aan. ‘Ze is moe! Ze is ’n heel end van huis! Kijk es hoe je d’r in verlegenheid brengt!’

Isa keek van de een naar de ander. ‘Hoe weten jullie dat?’ Ze sprak langzaam, ingehouden. ‘Al die plaatsen?’

‘Me zus Dil is ’n goeie veertig jaar terug naar Whalemouth verhuisd, toen ik nog ’n jochie was. Ze was getrouwd met ’n knaap die met de trawlers de zee op gong.’

‘En gaat u vaak naar Whalemouth?’

‘Nou, Dil is dood...’

‘O, neem me niet kwalijk.’

‘Welnee, Miss Fly, niks an de hand, hoor,’ zei Captin. ‘t Is al zo lang geleden – dertig jaar ondertussen, dat onze Dil d’r niet meer is.’ Captin glimlachte naar Ruby. ‘Maar d’r dochters benne al lang volwassen en die hebben nu dochters net zo oud als Ruby, groter nog.’

Isa drukte met een vinger tegen de ooghoek van haar witte oog. ‘Maar gaat u daar weleens op bezoek, bij uw nichten?’

‘Ik ben d’r al jaren niet meer geweest, om u de waarheid te zeggen.’

Isa deed allebei haar ogen dicht, en Ruby vroeg zich af of dat was omdat ze het afkeurde, en Captin moest het ook zo hebben opgevat, want hij voegde eraan toe dat hij niet weg kón. ‘De mensen willen nou eenmaal hun friet...’

‘Dan zou je de poppen an ’t dansen hebben,’ Ruby haakte haar arm in die van Captin, ‘as ie niet opengong om ze friet te geven.’

‘Maar ik schrijf ze wél,’ zei Captin met klem. Hij maakte Ruby’s arm los uit de zijne. ‘Ik schrijf naar de meiden, toch, Rube?’

‘En zij sturen dingen op naar Captin.’

‘Voornamelijk naar Ruby.’

Ruby begon alle zeedingen op te sommen die Captins achterlichtjes hem hadden gestuurd, en de dingen die hij had doorgegeven aan Ruby: zeewierzeep, vruchtencakejes; blauwgestreepte schaalhorentjes, doorboord en aan een snoer gehangen; een verwrongen stuk drijfhout dat nu op de schoorsteenmantel lag. Ruby’s inventarisatie van deze voorwerpen uit het kustgebied leek Isa Fly te kalmeren en te troosten. Ze leunde naar achteren tegen de hoek van de bank, en Ruby vertelde haar over de knopen die de meisjes van Dil langs het strand hadden gevonden: hoornen houtje-touw-tjeknopen en vlekkerige drukknoopjes, knopen van ivoor, appelkoraal, ivoriet. Ruby zei dat ze het leuk vond om zich voor te stellen

dat er een tonnetje van Blick's overboord gespoeld was en tegen de rotsen bij het strand van Whalemouth stuk was geslagen, en dat Dils kleinkinderen ze nu per post terugstuurden.

Ze schonk Isa nog wat thee in, ging op het andere uiteinde van de bank zitten en stelde haar vragen terwijl ze af en toe een slokje nam, vragen ingegeven door krantenknipsels die de meisjes van Dil haar hadden gestuurd, of door Captins boeken, of door de Almanak. 'As je ergens naartoe gaat in Severnsea,' vroeg ze, terwijl ze de kaart in haar Almanak gladstreek, 'ga je dan over zee of over land? Want kijk! Van h er, bij Whalemouth' (ze legde haar vinger op het zuidelijke puntje van een haakvormige baai) 'naar d ar' (ze plaatste haar duim op de landtong bij Filvercombe) 'is maar z  ver!' Ze hield haar duim en wijsvinger een centimeter of twee van elkaar. 'Maar as je over land gaat, heb je al die kronkels!'

Terwijl Isa luisterde en vervolgens antwoord gaf (met gepaste aandacht en ernst, vond Ruby goedkeurend), glipte Ruby's angst voor haar door de achterdeur naar buiten naar het jaagpad. Als een zwerfkat zou die angst Ruby de komende dagen blijven volgen, en hoewel ze hem resoluut van haar hielen wegjoeg, zou er een moment komen waarop hij zijn nagels in haar haakte, en dan zou ze inzien, te laat, dat hij haar probeerde te behoeden in plaats van aan te vallen, en dan zou ze er spijt van hebben dat ze hem veronachtzaamd had.

Vooralsnog voelde ze echter een vrolijke roekeloosheid als hikken in zich opkomen. Ze liet Miss Fly de stukken tekst zien die haar moeder in de Almanak had geschreven, de lijstjes van wat ze mee zou nemen naar zee, de ingeplakte dienstregelingen van pakketboten uit Ludleye. Ze vroeg of Isa met eigen ogen de ribbenkast van een walvis had gezien in Glead, groot genoeg om er een volwassen man in rond te laten lopen. Ze vroeg naar de tunnel door de rotsen bij Filvercombe en of het waar was dat die door gevangenen was uitgehakt; en geloofde ze dat verhaal over zeemeerminnen voor de kust bij Sawdy Point en dat je verdrinkt als je die hoort zingen?

Isa streek met haar handen over haar ogen, waarop Captin zei: 'Zo is 't welletjes geweest, Ruby, ze is moe! Al die malle vragen!'

Voor Ruby er zelf tegenin kon gaan, nam Isa het voor haar op.

‘Nee. Ze zijn niet mal.’ Ze glimlachte naar Ruby. ‘Het zijn verstandige vragen’ (Captin trok zijn wenkbrauwen op), ‘maar ik weet niet zo goed hoe ik ze het beste kan beantwoorden.’ Isa schoof een stukje op over de bank en kwam vlak naast Ruby zitten. Ze pakte de Almanak, legde hem op haar schoot en volgde de kustlijn tot haar vingers stopten bij een recht stuk. ‘Kijk... hier vieren ze de zonnwende, bij Marcombe. Staat dat erin?’ Ze tikte op de pagina. ‘Zeggen ze in je Almanak ook iets over de zonnwende van Marcombe?’

Ruby schudde haar hoofd en keek naar Miss Fly’s hand, die de kaart bedekte. Ze luisterde terwijl Isa vertelde: vlaggen uit, barbecues aan; aardappels garend in een braadpan; haringen gebakken in bloem met peper. Iedereen was er; vissers, hun zoons. Boten omgekeerd op het strand. Iemand kwam met een viool aanzetten; kreeg ze allemaal aan het dansen om warm te blijven... en Ruby ging helemaal op in de zoute wind en het verstuivende water.

‘En hier, bij Ebbscombe, kijk, daar heb je bij eb wel anderhalve kilometer modder. Daar ga ik altijd vissen.’ Ze vertelde Ruby hoe ze daar in het voorjaar wel een hele dag bleef staan, verkild en vastberaden en roerloos in het riet, met een hengel gemaakt van sleedoorn, hazelaar, es; vingers vol sneeën van het vieren van de zijden vislijn.

Ruby zei, met een lip die krulde: ‘U gebruikt zekers geen wurmen uit blik om vis mee te vangen, hè, zoals die blinden die in de Cut vissen, of wel?’

‘Nee,’ zei Isa, die haar hand in haar tas liet verdwijnen. ‘Wat ik gebruik zijn vliegen. Ik maak vliegen.’ Ze haalde een houten doosje tevoorschijn en nodigde Ruby uit om het haakje dat het dichthield los te maken. Ruby glimlachte naar Miss Fly; deed het deksel omhoog. Met verfijnde precisie haalde Isa er iets uit – iets roods en goudkleurigs, van veer, kraal en draad – en liet het Ruby zien op haar hand. Ruby wilde het met haar vinger aanraken, maar Isa trok gauw haar hand terug en legde de vlieg snel terug in de doos. Voor dat het deksel dichtging, zag Ruby een rijtje haken liggen, wreed en glad.

‘Wat ken je daarmee vangen?’ fluisterde Ruby.

‘Ze zijn sterk genoeg om een volwassen snoek mee te vangen.’

Maar ik vis niet op snoek. “De snoek moge een goede vis zijn, maar omdat hij zo vele van zijn eigen soort en van andere verslindt, heeft hij niet mijn sympathie.”

‘Wat betekent dat?’

‘Hij eet zijn eigen familie op.’

Ruby trok een gezicht en Captin zei: ‘Miss Fly!’ en ze barstten alle drie in lachen uit.

‘U wou toch niet zeggen dat u naar Cradle Cross gekomen ben om te vissen?’ zei Captin. ‘Me hebben wel water – genoeg zelfs – maar bijna alle vissen stikken d’r in.’

Isa schudde haar hoofd, met haar handen om de doos. ‘Ik ben niet gekomen om te vissen, maar ik ga nooit ergens naartoe zonder mijn haken en mijn vliegen.’

‘En ’n hengsel dan?’ zei Ruby. Ze probeerde niet te gapen. Het was laat en het was warm. ‘Aan haken heb je toch niks zonder hengsel?’

‘Ik kan altijd wel iets vinden om een hengsel van te maken.’ Isa stopte de doos diep weg in haar tas. ‘Maar haken en vliegen, daar kom je niet zo makkelijk aan.’

‘Je kén hier wel ’n beetje vissen, in de buurt van Lapple,’ zei Captin. Ruby hoorde iets gespannens in zijn stem en keek naar hem. Hij was bezig zijn zakdoek op te vouwen om hem daarna weer open te slaan; zonder Isa aan te kijken. ‘Ik ken ’t morgen wel laten zien, as u wil.’

Ruby moest zo erg gapen dat Captin zei dat hij kon zien wat ze gegeten had. ‘Toe maar, Rube,’ zei hij. ‘Je ken maar beter naar huis gaan.’ Hij lichtte Ruby’s zomerjas van een haakje en zei tegen Miss Fly, over Ruby’s hoofd heen: ‘Anders wordt d’r oma ongerust.’

‘Niet waar!’ protesteerde Ruby. ‘Oma Annie maakt d’r eigen niet ongerust om me. Niet as ze weet dat ik bij Captin ben.’ Ze stond op en sloeg haar armen om hem heen. ‘Captin Len, de liefste die ik ken!’ En Captin mompelde: ‘Zo is ’t wel weer mooi geweest, Rube.’

Captin deed schillen in een krant voor Ruby om mee te nemen voor het varken. Ruby trok haar jas aan en klopte op de zak om te kijken of ze de Almanak er veilig in had gestopt. Captin sprak Ruby vermanend toe omdat ze haar knopen niet dichtdeed, en tegen de tijd dat ze hun aandacht weer op Isa richtten, sliep deze.

Ruby probeerde haar voorzichtig wakker te maken, stak aarzelend haar hand uit en gaf Miss Fly, die haar jas nog aanhad, een kneepje in haar schouder. Ze probeerde Isa zachtjes van haar tas te bevrijden, maar zelfs in haar slaap klemde ze die meteen steviger vast. Dus legden ze een deken over haar heen waar ze zat, draaiden het gaslicht uit en lieten haar daar achter. Captin zocht zijn kooi op in de *Fret* en Ruby ging naar huis naar oma Annie, nog steeds zonder te weten waarom Isa Fly gekomen was.